

การปรับตัวของแรงงานในอุตสาหกรรมสิ่งทอจากการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยี
: ศึกษาเฉพาะกรณีอุตสาหกรรมปั่นด้าย-ทอผ้า และอุตสาหกรรมเสื้อผ้า
สำเร็จรูปในเขตอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

Labor Adjustment as a Result of Technological
Change in Textile Industry : A Case Study of
Spinning-Weaving Industry and Garment Industry in
Khlongluang District, Pathumthani Province

วิทยานิพนธ์

โดย

นางสาวพนิดา สุจริตกุลธร

เสนอต่อคณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
เพื่อเป็นส่วนประกอบของการศึกษาหลักสูตร
พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม)

พ.ศ. 2538

วิทยานิพนธ์ : การปรับตัวของแรงงานในอุตสาหกรรมสิ่งทอต่อเปลี่ยนแปลง
เทคโนโลยี : ศึกษาเฉพาะกรณีอุตสาหกรรมปั่นด้าย-ทอผ้า
และอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูป ในเขตอำเภอคลองหลวง
จังหวัด ปทุมธานี

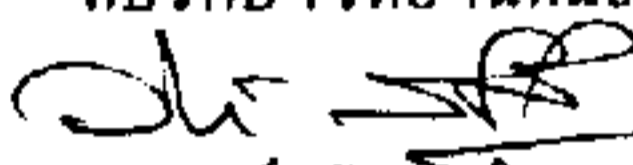
LABOR ADJUSTMENT AS A RESULT OF
TECHNOLOGICAL CHANGE IN TEXTILE INDUSTRY
: A CASE STUDY OF SPINING-WEAVING INDUSTRY
AND GARMENT INDUSTRY IN KHLONGLUANG
DISTRICT ,PATHUMTHANI PROVINCE

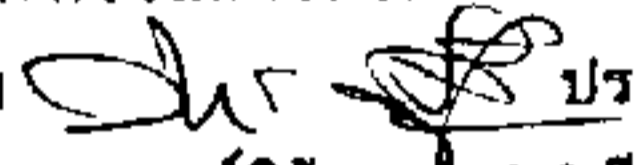
โดย : นางสาวพนิดา สุจริตกุลธร
MISS PANIDA SUJARITKULTRON

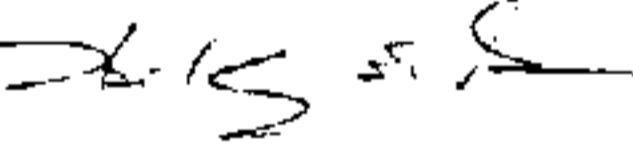
นักศึกษาคณะพัฒนาสังคม รุ่น 10

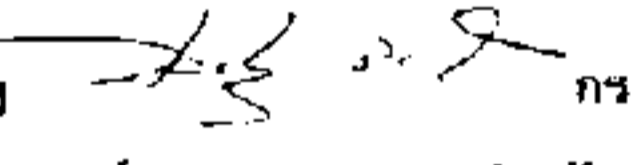
รหัส 520332008

ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์
ได้พิจารณาแล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรพัฒนบริหาร
ศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนสังคม) ได้

ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
ลงนาม ประชาน
(อาจารย์วิชัย รูปขำดี)
27 ธันวาคม 2537

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์
ลงนาม ประชาน
(อาจารย์วิชัย รูปขำดี)
2 กุมภาพันธ์ 2538

ลงนาม ที่ปรึกษา
(อาจารย์ประเสริฐ รักไทยดี)
27 ธันวาคม 2537

ลงนาม กรรมการ
(อาจารย์ประเสริฐ รักไทยดี)
2 กุมภาพันธ์ 2538

ลงนาม ที่ปรึกษา
(พ.ท.ดร.พีระพงษ์ มานะกิจ)
27 ธันวาคม 2537

ลงนาม กรรมการ
(พ.ท.ดร.พีระพงษ์ มานะกิจ)
2 กุมภาพันธ์ 2538

คณะพัฒนาสังคมอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการ
การศึกษาหลักสูตรพัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนสังคม)

รองศาสตราจารย์ คณบดี
(สากล จริยวิทยานนท์)

วันที่ .. 16 เดือน กุมภาพันธ์ .. 2538

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์เรื่อง : การปรับตัวของแรงงานในอุตสาหกรรมสิ่งทอ จากการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยี : ศึกษาเฉพาะกรณีอุตสาหกรรมปั่นด้าย-ทอผ้า และอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูป ในเขตอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

โดย : นางสาว พนิดา สุจริตกุลธร

ชื่อปริญญา : พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม)

สาขาวิชา : การจัดการการพัฒนาสังคม

ปีการศึกษา : 2537

การศึกษานี้มุ่งตรวจสอบ 1) ระดับการปรับตัวของแรงงานในอุตสาหกรรมสิ่งทอจากการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยี โดยมีมิติย่อยของการปรับตัวคือ 1.1) การปรับตัวเชิงการรับรู้ 1.2) การปรับตัวเชิงการประเมิน 2.3) การปรับตัวเชิงแนวโน้มพฤติกรรม 2) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวของแรงงานจากการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยี 3) แนวโน้มของการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในอุตสาหกรรมสิ่งทอ

ตัวอย่างของการศึกษา ได้แก่ผู้ใช้แรงงานในอุตสาหกรรมปั่นด้าย-ทอผ้าและอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปในเขต คือ อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี จำนวน 329 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติอนุมาน ได้แก่ T-test , Pearson Product-Moment Correlation Coefficient และค่า Multiple Regression Analysis

ผลการศึกษา พบว่า

1) กลุ่มตัวอย่างแรงงานที่ศึกษาส่วนใหญ่(79.5%) เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 26-30 ปี (36.2%) และราวครึ่งหนึ่งของคนงานจบชั้น ป.4-ป.6 และสถานภาพเป็นโสด (48.9% และ 59.5% ตามลำดับ) มากกว่า ครึ่งหนึ่ง (70.8%) มีบุคคลที่ต้องอุปการะเลี้ยงดูสมาชิกในครอบครัว 1-3 คน ส่วนใหญ่(82.3%) มีรายได้เป็นค่าจ้างรายวัน และ 2ใน3 (75.5%) มีรายได้ พอๆ กับรายจ่ายและ ไม่มีเงินเก็บ การเข้ามาทำงานของแรงงาน 4ใน5(81.8%) ทราบข่าวมาจากญาติหรือเพื่อน

2) แรงงานในอุตสาหกรรมสิ่งทอ มีการปรับตัวจากการเปลี่ยนแปลง เทคโนโลยีในระดับปานกลาง การวิเคราะห์ในองค์ประกอบย่อยทั้ง 3 มิติ ของการปรับตัวดังกล่าวค้น พบว่ามิติการปรับตัวเชิงการรับรู้มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

3) ลักษณะของผู้ประกอบการ ความพอใจในงาน และความ สนใจในข่าวสารด้านอุตสาหกรรมสิ่งทอ เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวของ แรงงานในอุตสาหกรรมสิ่งทอจากการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยี อย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติ ส่วนประสพการณ์การทำงานเป็นปัจจัยที่ไม่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวของ แรงงานในอุตสาหกรรมสิ่งทอ

4) ลำดับความสำคัญ ของปัจจัยที่คาดว่าจะมีอิทธิพลต่อการ ปรับตัวของแรงงานในอุตสาหกรรมสิ่งทอจากการเปลี่ยนแปลง เทคโนโลยีลำดับแรก คือ การได้รับข่าวสารด้านอุตสาหกรรมสิ่งทอ รองลงมาคือ ลักษณะของผู้ประกอบ การ และ ความพอใจในงาน ตามลำดับ

5) แรงงานในอุตสาหกรรมปั่นด้าย-ทอผ้าที่เน้นการจัดการด้าน บุคคล มีการปรับตัวสูงกว่าแรงงานในอุตสาหกรรมปั่นด้าย-ทอผ้าที่เน้นผลผลิต

6) แรงงานในอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปที่เน้นการจัดการ ด้านบุคคลมีการปรับตัวสูงกว่าแรงงานในอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปที่เน้นผลผลิต

จากผลการศึกษา มีข้อเสนอแนะดังนี้

ด้านองค์กรของรัฐ

1. ควรมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับภาวะการเคลื่อนไหว ด้านแรงงานในอุตสาหกรรมสิ่งทอ ตลอดจนแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลง เทคโนโลยีในอุตสาหกรรมสิ่งทอผ่านทางสื่อ และหน่วยงานของรัฐ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน โดยการเผยแพร่ควรเป็นไปอย่างทั่วถึงและ ต่อเนื่อง

2. ควรมีนโยบายส่งเสริมการลงทุนและมาตรการอื่นๆสำหรับ
อุตสาหกรรมสิ่งทอที่มีโครงการพัฒนาฝีมือแรงงานให้ปรับตัวสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยี

ด้านองค์กรธุรกิจ

1. ควรมีการวางแผนพัฒนาแรงงานล่วงหน้าเพื่อให้รองรับกับการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีในการผลิตในอนาคตในเชิงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์
2. เปิดโอกาสให้ผู้ใช้งานมีส่วนร่วมในการพัฒนาฝีมือแรงงานหรือปรับเปลี่ยนลักษณะการทำงานด้วยตัวเอง

ด้านแรงงาน

1. ระดับผู้ใช้แรงงานควรติดตามข่าวสารและหาโอกาสเข้ารับการฝึกอบรมเรียนรู้ พัฒนาฝีมือแรงงานทั้งในด้านส่วนตัวและในโรงงาน เพื่อให้สามารถเป็นแรงงานที่มีพื้นฐานสอดคล้องกับเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป
2. ระดับกลุ่มหรือสหภาพแรงงาน ควรเสนอโครงการที่เกี่ยวกับการพัฒนาฝีมือแรงงานในนายจ้างสนับสนุน และจัดการฝึกอบรม ตลอดจนผลักดันให้มีการวางแผนในการปรับเปลี่ยนการใช้แรงงานระดับฝีมือต่างให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต

ABSTRACT

THESIS : Labor Adjustment as a Result of Technological Change in Textile Industry :A Case Study of Spinnig-Weaving Industry and Garment Industry in Khlongluang District, Pathumthani Province

BY : Miss Panida Sujaritkultron

DEGREE : Master of Arts (Social Development)

MAJOR : Social Development Management

ACADEMIC YEAR : 1994

The study investigated the extent of labor adjustment in the textile industry as a result of techonological change. The explored dimensions of adjustment were 1) workers' perception of technological change , 2) evaluate on , 3) trend in the workers' behavior . Also, the factors related to the labor adjustment were identified. And the trend in introducing modern techonlogy into the textile industry was revealed.

The samples of the study were workers in the textile industry and the garment industry in Khlongluang District in Pathumthani Province. They were 329 in total. A questionnaire was employed to elicit the data. Descriptive statistics for data analysis were percent, mean and standard deviation , and inferential statistics employed were t-test , Pearson Product - Moment Correlation Coefficient and Multiple Regression.

Results

1. Most workers (79.5%) were females. They were between 26-30 years old (36.2%). Around half completed grades 4 and 6 and were still single (48.9% and 59.5% respectively). More than half (70.8%) had one to three

dependents. Most them (82.3%) earned daily wages. About two-thirds (75.5%) could make ends meet each month, but had no saving. Four out of five (81.8%) were persuaded to work at their factories by their relatives or friends.

2. The textile workers adjusted themselves as a result of technological change at an average level. When the three dimensions of the labor adjustment were analyzed, the adjustment in terms of perception of the technological change received the highest mean.

3. The nature of entrepreneurship, job satisfaction, interest in information about the textile industry all these factors were found to influenced the labor adjustment at a significant level. However, work experience had no influence on the labor adjustment in the textile industry.

4. The most influential factor expected to contribute to the labor adjustment was access to information on the textile industry, followed by the nature of entrepreneurship and job satisfaction respectively.

5. The labor force in the spinning and weaving industry which gave importance to the personal management had a higher labor adjustment rate than that which focused mainly on productivity.

6. The labor force in garment industry which emphasized the personal management also had a higher labor adjustment rate than that which stressed productivity.

Recommindations

Public sector

1. The government agencies concerned should consistently and widely publicize the information about the movement of the labor force in the textile industry, including the trend of technological change in this area, through government agencies such as the National Institute

of Skill Development , and through mass media such as radio and television.

2. The government should promote investment in the textile industry and enforce other measures to improve the workers' skills in response to technological change.

Private sector

1. Private enterprises should make a plan for human resources development in response to future change in production technology.

2. The workers should have a chance to take part in skill development programs or be encouraged to adjust themselves to fit the change in nature of their jobs.

Labor sector

1. The workers should follow news about skill development and find a chance to attend a training program for self-development and to participate in a training program provided by their factories so that they could become skilled labors who functioned well in the world of changing technology.

2. The labor unions should propose some skill development programs for the employers. They should also urged them to train workers for job conversion in the future.

ถิคติกรรรมประกาศ

การศึกษาครั้งนี้สำเร็จได้ด้วยแรงผลักดัน และความกรุณาจากบุคคลหลายฝ่าย ซึ่งผู้ศึกษาขอกล่าวอ้างถึง ดังนี้

ขอขอบคุณ อาจารย์วิชัย รูปขำดี ประธานกรรมการวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำ ตลอดจนตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ขอขอบคุณในความกรุณาของอาจารย์ประเสริฐ รักไทยดี และอาจารย์ พ.ท.ดร.พีระพงษ์ มานะกิจ อาจารย์กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่กรุณาตรวจสอบแก้ไขและให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดทำวิทยานิพนธ์

ขอขอบคุณ ผู้จัดการบริษัทไทยอเมริกันเท็กซ์ไทล์ จำกัด บริษัทไทยคูราโบ จำกัด บริษัทชินวัตรแพชั่นเฮาส์ จำกัด และบริษัทไทยแอโรการ์เมนต์ จำกัด ที่ได้กรุณาให้ความช่วยเหลือในการเก็บข้อมูล

ขอขอบคุณ สถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ให้การสนับสนุนงบประมาณส่วนหนึ่งในการศึกษา

ขอขอบคุณ อาจารย์แสงเทียน อัจจิมางกูร ที่กรุณาได้สละเวลาให้คำปรึกษา และเป็นกำลังใจมาโดยตลอด

ขอขอบคุณ คุณนิดา วิริยะอำไพพงศ์ ตลอดจนเพื่อนๆทุกคนที่เป็นกำลังใจให้กับผู้ศึกษามาโดยตลอด

ท้ายสุดนี้ ผู้ศึกษาราบขอบพระคุณ คุณพ่อ-คุณแม่ ที่ให้การสนับสนุนด้านกำลังใจทรัพย์ และกำลังใจแห่งชีวิต ตลอดระยะเวลาทั้งก่อนและระหว่างการศึกษา ขอขอบคุณพี่ๆ และน้องทุกคนที่เป็นกำลังใจมาโดยตลอด

พนิดา สุจริตกุลธร

คำนำ

ภายใต้ภาวะการแข่งขันทางธุรกิจ ในระยะของการพัฒนาอุตสาหกรรมที่ผ่านมา ทำให้มีการลงทุนโดยการนำเทคโนโลยีใหม่ๆ เข้ามาใช้ในกระบวนการผลิตเป็นจำนวนมาก โดยมีเป้าหมายเพื่อสามารถแข่งขันกับคู่แข่งในตลาดการค้าได้ การก้าวไกลด้วยเทคโนโลยีจึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการขยายผลการประกอบการทางธุรกิจออกไปได้อย่างไร้ขอบเขต อันส่งผลให้สภาพการจ้างงานต้องเกิดการเปลี่ยนแปลงในกระบวนการ มีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงทั้งโครงสร้างและระบบ เพื่อให้สามารถรองรับวิทยาการใหม่ๆ จากเทคโนโลยี ซึ่งนับวันจะเข้ามาแทนที่กำลังแรงงานในอัตราที่สูงขึ้น โดยจุดมุ่งหมายของผู้ประกอบการคือ การลดต้นทุนการผลิตบางประเภทลง โดยเฉพาะต้นทุนด้านแรงงาน

แนวโน้มการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในอุตสาหกรรมสิ่งทอเป็นสิ่งที่คาดว่าจะเกิดขึ้นอย่างแน่นอน แรงงานจำนวนกว่าแสนคนในอุตสาหกรรมสิ่งทอจะต้องมีชีวิตควบคู่ไปกับการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาวะดังกล่าว และภายใต้ข้อจำกัดของแรงงานทั้งในด้านโอกาส และความสามารถ ย่อมจะได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ แต่หากแรงงานได้มีการรับรู้ และตระหนักถึงสภาวะของการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีที่จะเกิดขึ้นแล้ว แรงงานย่อมจะหนทางที่จะหาทางออก เพื่อการพัฒนาตนเองให้สอดคล้องกับทิศทางการเปลี่ยนแปลง และดำรงชีวิตอยู่ในสังคมการทำงานท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงได้อย่างกลมกลืน

ผู้ศึกษาหวังเป็นอย่างยิ่งว่า การศึกษาชิ้นนี้คงเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการ เพื่อลดปัญหาความขัดแย้งและหาทางออกที่ดีที่สุดเพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอให้ควบคู่ไปกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ได้อย่างสมดุลย์

พนิดา สุจริตกุลธร